

Forslag til nationalparkplan for Nationalpark Thy

Biologisk Forening for Nordvestjylland og Dansk Botanisk Forening har fulgt arbejdet med Nationalpark Thy med stor interesse og har en række synspunkter og ønsker vedr. emner og lokaliteter, som bør indgå i nationalparkplanen.

Foreningernes interesser drejer sig selvfølgelig primært om, hvordan nationalpark-områdets store, naturmæssige værdier kan bevares og udvikles i det videre arbejde. Foreningerne besidder et betydeligt fagkundskab og lokalkendskab på en række vigtige områder og ser frem til medvirken i det videre arbejde med at udvikle nationalparken. Arbejdet går fra registrering og overvågning over aktiv pleje og genskabelse af ødelagte områder til afvejning af hensyn til beskyttelse over for ønskerne om naturoplevelser. Disse vigtige emner er berørt i det følgende, idet der ved hvert punkt er givet en særlig begrundelse for, hvorfor foreningerne foreslår, at man handler som anført:

Registrering af særlige naturværdier

Der skal snarest muligt gennemføres grundige basisregistreringer med kortlægning af alle sjældnere og sårbare arters forekomster i nationalparkområdet - så vidt muligt omfattende samtlige artsgrupper, ligesom der skal ske en registrering af særlige naturtyper som f.eks. lobeliesøer. Basisregistreringerne skal til stadighed suppleres med opfølgende registreringer, ligesom der til stadighed skal ske en vurdering af de særlige arters og naturtypers status i området. F.eks. gennem en årlig statusrapport.

Begrundelser:

- Den nationale målsætning om at øge den biologiske mangfoldighed bør i særlig grad gælde for et nationalparkområde.
- Nationalpark Thy er hjemsted for en række sjældnere arter, som har så betydelige forekomster i Nordvestjylland, at de udgør en væsentlig del af den samlede danske bestand. Det samme er gældende for flere af områdets naturtyper. Dette giver nationalparkområdets forvaltning et særligt ansvar for at beskytte disse arter og naturtyper både nationalt og internationalt.
- En grundlæggende forudsætning for at kunne sikre og forbedre beskyttelsen af nationalparkens særlige arter og biotoper er, at man til stadighed har et dækkende kendskab til hvor forekomsterne findes i området.
- Et grundlæggende kendskab til arternes forekomst i nationalparken er en forudsætning for en efterfølgende naturovervågning.

Overvågning af flora og fauna samt særlige biotoper

På baggrund af en prioriteret værdisætning af områdets forekomster, skal der planlægges og iværksættes en løbende overvågning af de mest værdifulde forekomster. Hyppigheden af tilsyn kan være varierende fra artsgruppe til artsgruppe og skal ske efter nærmere vurdering af personer med særligt kendskab til de enkelte artsgrupper (se rådgivning nedenfor).

Begrundelser:

Overvågningen er det barometer, der kan give et fingerpeg om forringelser eller forbedringer af forholdene for de enkelte arters trivsel i området, hvilket kan være relevant i forhold til bl.a.:

- nuværende driftsform
- behov for yderligere beskyttelse af visse arter eller særlige biotoper
- vurdering af effekt af gennemført naturpleje
- måling af forstyrrelser eller nedslidning fra diverse aktiviteter

Naturfaglig rådgivning (Naturråd)

Nationalparken etablerer permanent kontakt til udvalgte personer, der hver især har en særlig faglig viden inden for forskellige naturemner og artsgrupper. Alle væsentlige afgørelser og problemstillinger (f.eks. sportsarrangementer, friluftaktiviteter, naturretablering m.m.) skal forelægges til høring hos de relevante faglige personer og organisationer, der foretager en konsekvensanalyse af de påtænkte tiltag.

Begrundelse:

Et bredt biologisk vidensgrundlag er forudsætningen for at tage de rigtige beslutninger vedrørende driftsmæssige forhold, nye aktiviteter, naturpleje m.m. da det må tages i betragtning, at tiltag der kan være til gavn for nogle arter, kan være til skade for andre.

Forvaltningsplan

På baggrund af den ovenfor nævnte basisregistrering af nationalparkens særlige naturværdier samt den opfølgende naturovervågning, bør der ske en udpegning af de mest værdifulde naturforekomster. Især truede forekomster, som har særlig betydning i national eller international sammenhæng. Disse forekomster (skønnet 50 ó 100 lokaliteter) skal fremtidssikres gennem udarbejdelse og iværksættelse af forvaltningsplaner for de enkelte forekomster.

Begrundelse:

Selv om der i den daglige drift og gennem særlig naturpleje m.v. tages hensyn til områdets værdifulde forekomster, vil det især i skovområderne være nødvendig med en særlig planlægning for at opretholde stabile forhold. I åbne klitområder kan det derimod være gavnligt med fjernelse af vækstlag med henblik på at skabe en naturlig dynamik. Forvaltningsplaner kan eksempelvis være med til at sikre en glidende overgang mellem trægenerationerne, således at de aktuelle arters krav til levestedet til stadighed er opfyldt.

Genskabelse og forbedring af vådområder

Især i plantagerne er der i årenes løb foretaget omfattende afvandinger af vådområderne. Mange af områderne er imidlertid stadig uegnede til skovdyrkning og ligger nu hen som forarmet natur. Disse områder bør kortlægges og vurderes med henblik på at genskabe dem som vådområder ved sløjfning af grøfter m.v., hvor det er muligt. I egnede områder bør der gennemføres forsøgsprojekter, hvor der foretages en bortfjernelse af det ophobede tørvelag, så der bliver tale om nye søer med ren sandbund. Sådanne naturgenopretninger skal dog først iværksættes, når der gennem forudgående biologiske undersøgelser er skabt sikkerhed for, at der ikke er væsentlige naturværdier, der kan gå tabt.

Begrundelse:

Lobeliesøer og andre lavvandede, næringsfattige søer er i de senere år reduceret og forringet betydeligt på grund af næringsstofftilførsel og tilgroning. En dannelse af sådanne nye søer vil derfor være til stor gavn for en række arter blandt andet Strandtudse.

Lobeliesøer

Mange af nationalparkens lobeliesøer er allerede forsvundet og mange er under stærk forringelse som følge af tilgroning. Der skal snarest muligt ske en registrering og tilstandsvurdering af samtlige lobeliesøer i området, hvorefter der skal iværksættes naturpleje, hvor naturtypen er truet. Hvor det er muligt, kan naturplejen eksempelvis være en fjernelse af ophobet bundslam. For at sikre spredningen af frø fra den eksisterende flora, skal arbejdet for hvert søområde ske i 2-3 omgange.

Begrundelse:

Lobeliesøen er i dag en sjælden og sårbar naturtype med et begrænset og aftagende antal forekomster i Danmark. Nationalpark Thy er hjemsted for en væsentlig del af de danske forekomster, hvilket giver et særligt ansvar for en fremtidig sikring af de eksisterende lobeliesøer i nationalparkområdet.

Sandholme i Flade Sø

Det fremsatte forslag om etablering af 3 sandholme i den vestlige del af Flade Sø bør realiseres.

Begrundelse:

Sandholmene vil bl.a. kunne blive værdifulde yngleområder for en række arter af terner, måger og andefugle, der ellers er blevet fortrængt fra en række andre kystlokaliteter på grund af forstyrrelser, tilgroning eller prædation af ræv eller mink.

Vandkvalitet

Der bør arbejdes for at mindske tilførslen af næringsstoffer til området søer. Det være sig tilførslen til Ørum Sø og Roddenbjerg Sø via Hvidbjerg Å samt ikke mindst tilførslen til Vandet Sø, der endnu regnes blandt landets reneste søer. Her sker imidlertid en tilførsel af næringsstoffer fra Skadekær, der med pumpeanlæg afvandes til Vandet Sø. Her bør der arbejdes på et naturgenopretningsprojekt, hvor gødskning og omdrift i Skadekær bringes til ophør og erstattes af et søområde eller et engområde med vedvarende græsning.

Dyrkede arealer i nationalparkområdet

På en række af de privatejede dyrkede arealer i nationalparkområdet er der hidtil blevet tilført gødningsstoffer, hvilket giver uheldige påvirkninger af de tilstødende naturarealer. Der bør med rådgivning og anden hjælp arbejdes på at reducere og gerne helt stoppe denne tilførsel af næringsstoffer.

Ligeledes bør der arbejdes på at stoppe den omlægning der sker af disse arealer og i stedet lade arealerne overgå til vedvarende græsning. Det skal her bemærkes, at flere af sådanne partier med vedvarende græsning har betydning som forurageringsområde m.m. for flere af de arter, der er tilknyttet de omgivende klitarealer.

Naturnær skovdrift

Den nye praksis med naturnær skovdrift på de statsejede arealer vil på mange områder blive til gavn for nationalparkens flora og fauna, ligesom naturoplevelsen vil blive forøget for publikum. Udviklingen fra klitplantage med nåleskov til områder med naturnær løvskov og blandingsskov er imidlertid meget lang. I en meget lang årrække vil der blive tale om en så betydelig opvækst af selvsåede træer og buske, at der i mange områder vil ske en bortskygning af bundfloraen. Bortskygning kan blive en aktuell trussel for en række af de særlige botaniske forekomster, der i dag findes i nationalparkområdet, ligesom mangelen på lysninger vil være til stor skade for bl.a. mange insektarter.

Naturnær skovdrift kan således ikke stå alene, men bør suppleres med naturpleje. F.eks. ved målrettet rydning, slåning m.v. i særligt værdifulde områder, hvor tilgroning er en trussel for særlige naturværdier. Er der tale om større delområder bør f.eks. mulighederne for ekstensiv afgræsning med kreaturer vurderes og eventuel iværksættes. Desuden vil en øget bestand af hjortevildt i nogen grad være en begrænsende faktor for tilgroning (se særskilt afsnit om hjortevildt).

Sikring af særlige nåleskovsområder

Betydelige dele af de nuværende nåleskovsområder står til fjernelse eller konvertering til løvskov eller blandingsskov. Der bør foretages en udvælgelse og fremtidssikring af de mest værdifulde partier af de nuværende nåleskovsområder.

Begrundelse:

Nåleskovene er levested for en flora og fauna, der er tilknyttet og helt afhængig af nåletræerne. Mange af området's sjældne og værdifulde naturforekomster vil gå tabt, hvis man ukritisk rydder nåleskovsområder eller ændrer dem til løvskov. Herunder bør flere af de gamle 1. generations bevoksninger med Bjergfyr bevares. Dels er mange af områderne værdifulde voksesteder for en række mosser og laver og dels har disse områder en særlig skovhistorisk interesse.

Bekæmpelse af Rynket Rose

Der skal snarest muligt iværksættes en strategi for en bekæmpelse af Rynket Rose, ligesom andre invasive arters forekomst i området skal vurderes og eventuelt bekæmpes.

Begrundelser:

- Især i de kystnære arealer er Rynket Rose i kraftig tilvækst og er nu en aktuell trussel for flere rødlistede plantearter i området.
- Spredningen af Rynket Rose vil flere steder medføre ændringer af de oprindelige naturtyper og landskabskarakterer, hvis der ikke sker en snarlig bekæmpelse.

Her kan bl.a. henvises til de registreringer, der er foretaget af Skovdistriktet og Miljøcenter Aalborg samt til Rasmus H. Rasmussens speciale i 2007.

Hjortevildt

De tiltagende bestande af Rådyr og Krondyr skal have lov til at vokse i nationalparkområdet. Hvor der evt. opstår større markskader på privatejede arealer pga. hjortene, kan der evt. gives kompensation.

Begrundelse:

Hjortevildtet har med deres græsning en væsentlig naturplejende effekt på såvel de åbne klitarealer som i plantagerne. Desuden vil et begrænset jagttryk og de større bestande, give naturgæster større mulighed for at møde hjortevildt og samtidig opleve de mindre sky dyr på nærmere hold.

Det skal her tilføjes, at vi i øvrigt er imod introduktioner af ikke hjemmehørende arter, også selv om disse måske kunne have en naturplejende effekt.

Adgangsforhold

Af hensyn til sky ynglefugle m.fl., kunne det være fristende at anvende forsigtighedsprincippet og foreslå en række nye områder med adgangsbegrænsning ud over de nuværende. I stedet for en (måske overdreven) yderligere adgangsbegrænsning på en række lokaliteter, bør der løbende foretages nærmere vurderinger af publikums færdsel i nationalparkens område og herefter indføre adgangsbegrænsninger, hvis der er dokumenterede behov for det.

Nogle aktuelle lokaliteter og forhold:

- Der bør bl.a. ske en løbende vurdering af forholdene på den østlige del af Vangså Klithede, som er ynglested for flere sjældne fuglearter, men hvor der stadig er fri færdsel hele året.
- Ved Nyhavn på Agger Tange var der tidligere en betydelige ynglekoloni af Dværgterner. Disse er forstyrret og forsvundet som følge af kørsel, hundeluftning og anden færdsel. Yngleområdet bør sikres ved afspærring for kørsel, adgangsbegrænsning eller andre foranstaltninger i yngletiden.
- Der bør være mulighed for med kort varsel, at indføre adgangsforsbud i et bestemt område for en periode, hvor eksempelvis en sjælden og sky ynglefugl har etableret sig.
- I følsomme skovområder kan der opnås en begrænsning af færdslen ved at sløjfe nogle stier og gamle arbejds spor i området.

Surfing

Nationalparkplanen skal indeholde et forbud mod alle former for surfing på alle søer i nationalparkområdet.

Begrundelser:

Surfing giver en væsentlig forstyrrelse for de berørte søers fugle- og dyreliv. For fuglenes vedkommende omfatter det såvel ynglefugle som rastende og fouragerende fugle. Samtidig er surfingaktiviteterne et forringende element for de mennesker, der ønsker at opleve søerne som fredfyldte naturområder.

Faciliteter for forskere og studerende m.fl.

I tilknytning til nationalparken bør der i de udvalgte bygningsanlæg (f.eks. Lodbjerg og Hanstholm Fyr) indrettes arbejds- og overnatningsmuligheder for forskere, studerende og andre, der ønsker at foretage iagttagelser eller undersøgelser i nationalparkområdet. Nationalparkens ledelse skal aktivt sikre, at der til stadighed bliver gennemført et rimeligt antal forskningsprojekter.

Begrundelser:

- Undersøgelser og studier af nationalparkens flora og fauna er en grundlæggende nødvendighed for løbende at øge kendskabet til områdets naturværdier og naturmæssige forhold.
- Rimelige arbejds- og overnatningsfaciliteter vil være en væsentlig forudsætning for at kunne tiltrække fagfolk og andre interesserede.
- Tilknytningen af faglige personer og nye undersøgelser kan ligeledes inddrages til at højne kvaliteten af den naturforvaltning, naturvejledning og undervisning, der skal ske i området.